

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๔๕๙

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายนครินทร์ สิงหนะ	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกฤษณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายธีรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๒. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๓. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๔. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	(ลาการประชุม)
๒. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	(ลาการประชุม)
๓. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	(ลาการประชุม)
๔. นายอัษฎพร จารุจินดา	(ลาการประชุม)
๕. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	(ลาการประชุม)
๖. นายธนาวิวัฒน์ สังกัฑทอง	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวรวิทย์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

๒. นายอติคม อินทุภูติ

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้ออรอด

๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๕๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๕๑ วันอังคาร ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงครั้งที่ ๔๕๘ วันอังคาร ที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยเริ่มพิจารณาตั้งแต่มาตรา ๑ เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

มาตรา ๑

“มาตรา ๑ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้”

ความมุ่งหมาย

“เพื่อยืนยันหลักการว่าประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยว”

คำอธิบายประกอบ

“บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นการคงหลักการเดียวกับที่เคยบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก เพื่อยืนยันหลักการว่าประเทศไทยมีรูปแบบรัฐเป็นรัฐเดี่ยว

สำหรับประเทศไทยนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ทรงเปลี่ยนรัฐเจ้าครองนคร (FEDERAL STATE) มาเป็นรัฐประชาชาติ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ ในรูปของ “ราชอาณาจักร” ต่อมาในรัฐธรรมนูญจึงเขียนไว้ว่า “ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักร” หมายถึง ประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยว มิใช่เป็นประเทศหลายรัฐ และเป็นราชอาณาจักรซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ มิใช่เป็นสาธารณรัฐซึ่งมีประธานาธิบดีเป็นประมุข สำหรับประเทศไทยนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ทรงเปลี่ยนรัฐเจ้าครองนคร (FEDERAL STATE) มาเป็นรัฐประชาชาติ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ ในรูปของ “ราชอาณาจักร” ต่อมาในรัฐธรรมนูญจึงเขียนไว้ว่า “ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักร” หมายถึง ประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยว มิใช่เป็นประเทศหลายรัฐ และเป็นราชอาณาจักรซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ มิใช่เป็นสาธารณรัฐซึ่งมีประธานาธิบดีเป็นประมุข”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความมุ่งหมายของมาตรา ๑ ควรอธิบายในลักษณะว่าเป็นการกำหนดรูปแบบของรัฐว่าประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยว เพราะรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดอยู่แล้วจึงควรอธิบายว่าเป็นเรื่องการกำหนดรูปแบบของรัฐมิใช่การยืนยันหลักการ ส่วนคำอธิบายประกอบในย่อหน้าที่สอง บรรทัดที่ห้าถึงบรรทัดที่เก้า ความว่า “สำหรับประเทศไทยนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ทรงเปลี่ยนรัฐเจ้าครองนคร (FEDERAL STATE) มาเป็นรัฐประชาชาติ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ ในรูปของ “ราชอาณาจักร” ต่อมาในรัฐธรรมนูญจึงเขียนไว้ว่า “ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักร” หมายถึง ประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยว มิใช่เป็นประเทศหลายรัฐ และเป็นราชอาณาจักรซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ มิใช่เป็นสาธารณรัฐซึ่งมีประธานาธิบดีเป็นประมุข” ควรตัดออก เนื่องจากการอธิบายซ้ำกับข้อความในตอนต้นของคำอธิบายประกอบในย่อหน้าที่สอง นอกจากนั้น การใช้คำว่า “รัฐเจ้าครองนคร (FEDERAL STATE)” นั้น เป็นการใช้ถ้อยคำไม่ถูกต้องตามระบบการปกครองของประเทศไทย เพราะการรวมรัฐของประเทศไทยบางรัฐต้องทำสงครามเมื่อพ่ายแพ้ก็กลายเป็นประเทศราช แต่บางรัฐยอมตนเป็นประเทศราชโดยไม่มีการทำสงคราม ดังนั้น เพื่อความชัดเจนมอบหมายให้คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณาบันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญ ไปศึกษาเรื่องการใช้คำดังกล่าวให้ถูกต้องเหมาะสมตามหลักรัฐศาสตร์

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. รอกการพิจารณาความมุ่งหมายของมาตรา ๑
๒. รอกการพิจารณาคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑

มาตรา ๒

“มาตรา ๒ ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

ความมุ่งหมาย

“เพื่อยืนยันรูปแบบการปกครองของประเทศว่าเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

คำอธิบายประกอบ

“บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ เป็นครั้งแรก เป็นบทบัญญัติเพื่อยืนยันว่ารูปแบบการปกครองของประเทศไทยเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความมุ่งหมายของมาตรา ๒ เป็นดังนี้ “กำหนดรูปแบบการปกครองของประเทศว่าเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมความมุ่งหมายของมาตรา ๒ เป็นดังนี้

“กำหนดรูปแบบการปกครองของประเทศว่าเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

๒. เห็นชอบคำอธิบายประกอบของมาตรา ๒ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓

“มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม”

ความมุ่งหมาย

“กำหนดที่มาของอำนาจอธิปไตยและพระมหากษัตริย์เป็นผู้ใช้อำนาจผ่านทางองค์กรต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนด รวมทั้งกำหนดกรอบแนวทางการใช้หน้าที่และอำนาจขององค์กรต่าง ๆ โดยยึดหลักนิติธรรม และผลประโยชน์ของชาติ”

คำอธิบายประกอบ

“(๑) **วรรคหนึ่ง** บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๐ ได้เปลี่ยนแปลงคำว่า “มาจาก” เป็นคำว่า “เป็นของ” ปวงชนชาวไทย ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ เป็นหลักการว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย โดยพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านทางรัฐสภา อำนาจบริหารผ่านทางคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการผ่านทางศาล ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

(๒) **วรรคสอง** เป็นบทบัญญัติที่กำหนดกรอบหน้าที่และอำนาจขององค์กรหลัก คือ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้เพิ่มความว่า “เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม” ซึ่งเป็นความมุ่งหมายที่ต้องการสร้างความผูกพันในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรทั้งหลายในรัฐธรรมนูญนี้ นอกเหนือจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรมแล้วยังจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนเป็นสำคัญด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความมุ่งหมายของมาตรา ๓ เป็นดังนี้ “กำหนดหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยยืนยันว่าอำนาจอธิปไตยยังคงเป็นของประชาชน มีพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนั้นผ่านทางองค์กรทางการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ส่วนความในวรรคสองเป็นการกำหนดกรอบและเป้าหมายในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ”

นายเชียรชัย ณ นคร กรรมการ สอบถามว่า ความในมาตรา ๓ วรรคหนึ่งและวรรคสองของรัฐธรรมนูญ มีความเชื่อมโยงหรือเกี่ยวข้องกันหรือไม่ และกรณีเพิ่มเนื้อหาในความมุ่งหมายของมาตรา ๓ โดยอธิบายว่า องค์กรตามมาตรา ๓ วรรคสอง เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยตามวรรคหนึ่งด้วย จะเหมาะสมหรือไม่

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ในทางวิชาการได้มีการอธิบายเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ ว่าหมายถึงรัฐหรือสถาบันที่เป็นหนึ่งเดียวกันโดยใช้พระราชอำนาจผ่านทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่สามารถแก้ไขเนื้อหาความมุ่งหมายของมาตรา ๓ วรรคสอง โดยอธิบายว่าองค์กรตามมาตรา ๓ วรรคสองเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยได้ เนื่องจากจะทำให้มีเนื้อหาที่ขัดต่อความในมาตรา ๓ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ” ส่วนบทบัญญัติในมาตรา ๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน เนื่องจากบทบัญญัติในวรรคหนึ่งเป็นการอธิบายถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่วนบทบัญญัติในวรรคสองเป็นการวางกรอบหน้าที่และอำนาจของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐทุกองค์กรว่าต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ สอบถามว่า ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ หลายฉบับใช้คำว่า “อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย” ซึ่งแตกต่างความในมาตรา ๓ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ที่ใช้คำว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย” ทั้งนี้ การบัญญัติถ้อยคำดังกล่าวมีความหมายที่เหมือนกันหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๑ ใช้คำว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย” เพื่อแสดงให้เห็นว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนชาวไทย อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญ ๒๕๓๔ ใช้คำว่า “อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย” ซึ่งในประเด็นนี้ส่วนตัวเห็นว่า การบัญญัติคำว่า “อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย” มีความเหมาะสม เนื่องจากจะทำให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างพระมหากษัตริย์และประชาชน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมความมุ่งหมายของมาตรา ๓ เป็นดังนี้

“กำหนดหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยยืนยันว่าอำนาจอธิปไตยยังคงเป็นของประชาชน มีพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนั้นผ่านทางองค์กรทางการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ส่วนความในวรรคสองเป็นการกำหนดกรอบและเป้าหมายในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ”

๒. เห็นชอบคำอธิบายประกอบของมาตรา ๓ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณาบันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔

“มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน”

ความมุ่งหมาย

“กำหนดหลักประกันเพื่อคุ้มครองความเท่าเทียมกันของบุคคล สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลและปวงชนชาวไทย”

คำอธิบายประกอบ

“(๑) บทบัญญัตินี้ เป็นการกำหนดหลักการว่ารัฐธรรมนูญจะให้ความคุ้มครองประชาชนชาวไทยเสมอกัน ส่วนการกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ นั้น จะนำไปบัญญัติไว้ในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

(๒) **วรรคหนึ่ง** บทบัญญัตินี้ ได้บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นครั้งแรก และต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยเป็นบทกำหนดการคุ้มครองปัจเจกบุคคลทั้งหลายที่อยู่ในประเทศไทย ซึ่งเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับหลักสากล และเนื่องจากคำว่า “บุคคล” มีความหมายครอบคลุมไม่ว่าจะเป็นเพศใด หรือเพศสภาพใด ดังนั้น การใช้คำว่า “บุคคล” ในวรรคแรก เพื่อเป็นหลักประกันในเรื่องการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลทุกคนตามหลักสากล และใช้คำว่า “ปวงชนชาวไทย” ในวรรคสอง เพื่อให้ความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้เกิดแก่ประชาชนชาวไทยอย่างเสมอกันเป็นสำคัญ

(๓) **วรรคสอง** บทบัญญัตินี้ ได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก และในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยเป็นการกำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองประชาชนชาวไทยที่จะได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน ทั้งนี้ การใช้คำว่า “ปวงชนชาวไทย” ในวรรคสอง เพื่อมุ่งหมายให้ความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้เกิดแก่ประชาชนชาวไทยเป็นสำคัญ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๔ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณาบันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. เห็นชอบคำอธิบายประกอบของมาตรา ๔ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณาบันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕

“มาตรา ๕ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำการนั้นหรือวินิจฉัยกรณีนั้นไปตาม ประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

ความมุ่งหมาย

“กำหนดหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และเป็นบทบัญญัติที่เป็นทางออกในกรณีที่ไม่ใช่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้”

คำอธิบายประกอบ

“(๑) **วรรคหนึ่ง** บทบัญญัตินี้ คงหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก โดยได้บัญญัติขึ้นเพื่อแสดงหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ (supremacy of the constitution) ซึ่งตามความในวรรคหนึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ ถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ จะใช้ความว่า “บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” จนกระทั่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้มีการเพิ่มเติมหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ จึงใช้ความว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” ซึ่งการเรียนการสอนวิชารัฐธรรมนูญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจะมีการสอนว่า ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญนั้นจะพิจารณาได้จากความในมาตรานี้ เพราะกฎหมายใด ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญเป็นอันใช้บังคับมิได้

(๒) **วรรคสอง** เป็นบทบัญญัติที่คงหลักการตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ อันที่จริงบทบัญญัติในลักษณะนี้แต่เดิมจะปรากฏอยู่แต่เฉพาะในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ซึ่งมีบทบัญญัติสั้น ๆ เฉพาะที่จำเป็นไม่ครอบคลุมทุกกรณี จึงได้บัญญัติทางออกไว้โดยให้ใช้ประเพณีการปกครอง ต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นฉบับถาวร ได้บัญญัติบทบัญญัตินี้ไว้เป็นครั้งแรก และในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติตามมาจนยากจะตัดออกได้ ที่ผ่านมามีในยามที่เกิดปัญหาขึ้นในประเทศ มักจะมีผู้เรียกร้องให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยอาศัยบทบัญญัติดังกล่าว ด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา แต่ยังไม่ปรากฏข้อยุติว่าวิธีการที่เรียกร้องนั้นถูกต้องหรือตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือไม่ รวมทั้งผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยว่าประเพณีการปกครองเป็นประการใด ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ จึงมีบทบัญญัติวางหลักให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัยในยามที่เกิดกรณีตามวรรคสองขึ้น ในชั้นร่างรัฐธรรมนูญและนำไปลงประชามติจึงได้กำหนดไว้ในร่างดังกล่าวเพื่อให้มีกลไกและขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น แต่ต่อมาได้มีการปรับแก้ไขใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๙/๑ วรรคสี่บีเอ็ด คงเหลือความตามที่ปรากฏอยู่”

ประเด็นการพิจารณา

นายอริคม อินทุพุดดี ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า การใช้ความว่า “ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ” ในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ แทนความว่า “ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้” ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ทำให้ความหมายหรือนัยเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การใช้คำว่า “ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ” ในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ แทนคำว่า “ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้” ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ ไม่ได้ทำให้ความหมายหรือนัยเปลี่ยนแปลงไป โดยบทบัญญัติใดใช้คำว่า “รัฐธรรมนูญ” จะหมายถึงความถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเท่านั้น เว้นแต่จะมีการกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นอย่างชัดเจน

นายสุพจน์ ไข่มุกต์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง สอบถามว่า บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ถือเป็นประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่อย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ จะถือเป็นประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่ ขึ้นอยู่กับองค์หรือคณะบุคคลที่มีหน้าที่ในการวินิจฉัย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๕ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทักเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. เห็นชอบคำอธิบายประกอบของมาตรา ๕ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทักเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

หมวด ๒ พระมหากษัตริย์

“หมวด ๒

พระมหากษัตริย์”

ความมุ่งหมาย

“บทบัญญัติในหมวดนี้กำหนดขึ้นเพื่อรองรับพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างไรก็ตาม ในหมวดนี้ได้เพิ่มบทบัญญัติที่สำคัญหลายประการ อาทิ การแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบความมุ่งหมายของหมวด ๒ พระมหากษัตริย์ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทักเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖

“มาตรา ๖ องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้”

ความมุ่งหมาย

“สืบต่อหลักการการรับรองสถานะขององค์พระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นพระประมุขของชาติ ซึ่งผู้ใดจะกล่าวหาหรือละเมิดมิได้”

คำอธิบายประกอบ

“บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก โดยคำว่า “องค์พระมหากษัตริย์” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า The person of the King ซึ่งหมายความรวมทั้งพระมหากษัตริย์ในฐานะส่วนพระองค์และพระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขของรัฐ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๖ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันท์กเจตนาารมณั์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข
๒. เห็นชอบคำอธิบายประกอบของมาตรา ๖ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันท์กเจตนาารมณั์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗

“มาตรา ๗ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก”

ความมุ่งหมาย

“เพื่อแสดงว่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภกศาสนาอื่น ๆ ด้วย”

คำอธิบายประกอบ

“บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ทรงศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เนื่องจากพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือมาช้านานเสมือนเป็นศาสนาประจำชาติ ขณะเดียวกันก็ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก คือ ทรงทำนุบำรุงอุปถัมภ์ศาสนาทั้งปวงในขอบขันตสีมาด้วย โดยไม่เลือกแบ่งแยกว่าเป็นศาสนาใด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในคำอธิบายประกอบควรอธิบายว่า “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยที่มีประชาชนคนไทยส่วนมากนับถือมาเป็นเวลานาน จึงกำหนดให้พระมหากษัตริย์เป็นพุทธมามกะ ผู้ที่นับถือศาสนาอื่นจะเป็นพระมหากษัตริย์ไม่ได้ ขณะเดียวกันการที่กำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก เพื่อแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีเสรีภาพในการนับถือศาสนาอย่างกว้างขวาง กล่าวคือ แม้จะกำหนดให้พระมหากษัตริย์เป็นพุทธมามกะแต่ไม่ได้ละเลยศาสนาอื่น พระมหากษัตริย์จึงทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภกของทุกศาสนา”

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า การใช้คำว่า “ศาสนาประจำชาติ” ในคำอธิบายประกอบของมาตรา ๗ อาจทำให้เกิดข้อโต้แย้งได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า การใช้คำว่า “ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่เคียงคู่อยู่กับประเทศไทยมาเป็นเวลาช้านาน” น่าจะเหมาะสมกว่า

ประธานกรรมการมอบหมายให้คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันท์กเจตนาารมณั์ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขปรับปรุงคำอธิบายประกอบของมาตรา ๗ ตามที่เห็นสมควร

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๗ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. รอกการพิจารณาคำอธิบายประกอบของมาตรา ๗

มาตรา ๘

“มาตรา ๘ พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย”

ความมุ่งหมาย

“บัญญัติให้พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย เพื่อแสดงถึงความสำคัญสูงสุดต่อความมั่นคงและความผาสุกร่มเย็นของคนในชาติ”

คำอธิบายประกอบ

“บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรกเนื่องจากในอดีตตามธรรมเนียมนิยมผู้เป็นประมุขของรัฐทั้งหลายพึงมีหน้าที่ปกป้องอาณาเขตของตนให้พ้นจากการรุกรานของศัตรูซึ่งพระมหากษัตริย์ของไทยก็ได้ทรงกระทำหน้าที่สำคัญนี้มาโดยตลอดตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา และในยุคแรกเริ่มแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชก็ยังทรงนำทัพออกต่อสู้กับข้าศึกด้วยพระองค์เอง จวบจนสมัยปัจจุบันแม้การรบในลักษณะดังกล่าวจะไม่เกิดขึ้นอีกแล้วก็ตามแต่พระมหากษัตริย์ก็ยังทรงเป็นมิ่งขวัญของเหล่าทหารหาญ และเหนือสิ่งอื่นใด ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๘ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. เห็นชอบคำอธิบายประกอบของมาตรา ๘ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙

“มาตรา ๙ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะสถาปนาและถอดถอนฐานันดรศักดิ์และพระราชทานและเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์”

ความมุ่งหมาย

“บัญญัติพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการสถาปนาและถอดถอนฐานันดรศักดิ์และพระราชทานและเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์”

คำอธิบายประกอบ

“บทบัญญัติลักษณะนี้ ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ เป็นครั้งแรก ซึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการปรับปรุงหลักการจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยให้

การสถาปนาฐานันดรศักดิ์ และพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่บุคคลใด ย่อมเป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะตามพระราชอัธยาศัย และเพิ่มเติมพระราชอำนาจในการถอดถอนฐานันดรศักดิ์ และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไว้ในมาตรานี้ด้วย ซึ่งแต่เดิมพระราชอำนาจในการถอดถอนฐานันดรศักดิ์ และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์จะบัญญัติไว้ในหมวดคณะรัฐมนตรี ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการบัญญัติพระราชอำนาจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จึงนำพระราชอำนาจในการถอดถอนฐานันดรศักดิ์และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์มาบัญญัติไว้ในมาตรานี้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ บัญญัติเรื่องการถอดถอนฐานันดรศักดิ์ และพระราชทานและเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไว้ในมาตราใด

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า มาตรา ๑๙๒ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการถอดถอนฐานันดรศักดิ์ และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์” แต่ในการยกร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีความเห็นว่า ควรบัญญัติเรื่องพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการสถาปนาและถอดถอนฐานันดรศักดิ์ และพระราชอำนาจในการพระราชทานและเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไว้ในมาตราเดียวกัน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๙ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. เห็นชอบคำอธิบายประกอบของมาตรา ๙ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐

“มาตรา ๑๐ พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและทรงแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานองคมนตรีคนหนึ่ง และองคมนตรีอื่นอีกไม่เกินสิบแปดคนประกอบเป็นคณะองคมนตรี

คณะองคมนตรีมีหน้าที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ในพระราชกรณียกิจทั้งปวงที่พระมหากษัตริย์ทรงปรึกษา และมีหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ”

ความมุ่งหมาย

“บัญญัติพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งองคมนตรี จำนวน และกำหนดหน้าที่ของคณะองคมนตรี”

คำอธิบายประกอบ

“บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ เป็นครั้งแรก เพื่อรองรับพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งและถอดถอนองคมนตรี ซึ่งคณะองคมนตรีประกอบด้วยประธานองคมนตรี และองคมนตรีอื่นอีกสิบแปดคน โดยคำว่า “องคมนตรี” หมายความว่ารวมถึงประธานองคมนตรีด้วย ทั้งนี้ กำหนดให้องคมนตรีเป็นที่ปรึกษาของพระมหากษัตริย์ ทำหน้าที่ถวายความเห็นในเรื่องที่ทรงปรึกษา และมีหน้าที่อื่นตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๑๐ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. เห็นชอบคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๐ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑

“มาตรา ๑๑ การเลือกและแต่งตั้งองคมนตรีหรือการให้องคมนตรีพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานองคมนตรีหรือให้ประธานองคมนตรีพ้นจากตำแหน่ง

ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งองคมนตรีอื่นหรือให้องคมนตรีอื่นพ้นจากตำแหน่ง”

ความมุ่งหมาย

“รับรองพระราชอำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอนองคมนตรี เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย รวมทั้งกำหนดผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ”

คำอธิบายประกอบ

“บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ เป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นบทบัญญัติเพื่อรองรับพระราชอำนาจในการเลือก การแต่งตั้งและการถอดถอนองคมนตรี โดยกำหนดผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการไว้ ดังนี้ คือ กรณีแต่งตั้งประธานองคมนตรีหรือให้ประธานองคมนตรีพ้นจากตำแหน่ง กำหนดให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ทั้งนี้ เนื่องจากการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พระมหากษัตริย์จะต้องยึดโยงอยู่กับประชาชน ดังเห็นได้จากการขึ้นทรงราชย์ได้กำหนดให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ประกาศให้ประชาชนรับทราบ หรือในกรณีการตราพระราชบัญญัติที่ต้องให้ความเห็นชอบ ในรัฐธรรมนูญก็ได้กำหนดให้รัฐสภาเป็นผู้ให้ความเห็นชอบเช่นกัน ดังนั้น เมื่อพระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งประธานองคมนตรีเพื่อทำหน้าที่ถวายคำปรึกษา และพระมหากษัตริย์ไม่ได้ยึดโยงกับฝ่ายบริหาร แต่ต้องมีความยึดโยงกับประชาชน จึงกำหนดให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการในการแต่งตั้งประธานองคมนตรี ส่วนการแต่งตั้งหรือถอดถอนองคมนตรีอื่น กำหนดให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เพราะถือว่าขั้นตอนนี้เป็นอีกกระบวนการหนึ่ง จึงได้บัญญัติให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคสองของมาตรา ๑๑ ความว่า “ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานองคมนตรีหรือให้ประธานองคมนตรีพ้นจากตำแหน่ง” มีความมุ่งหมายที่ต้องการให้สถาบันพระมหากษัตริย์ยึดโยงกับตัวแทนของประชาชน ซึ่งเป็นหลักการที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ เรื่องการสืบราชสันตติวงศ์ด้วย ดังนั้น เมื่อจะแต่งตั้งประธานคณะที่ปรึกษาของพระมหากษัตริย์จึงควรต้องมีความยึดโยงกับตัวแทนของประชาชนด้วย แต่เพื่อไม่ให้ฝ่ายบริหารเข้ามาเกี่ยวข้องจึงกำหนดให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ส่วนความในวรรคสามของมาตรา ๑๑ เรื่องการแต่งตั้งองคมนตรีอื่นนั้น เหตุที่กำหนดให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เนื่องจากเป็นกิจการภายในซึ่งเป็นเรื่องส่วนพระองค์ ดังนั้น คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญควรแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๑ ในประเด็นดังกล่าวเพิ่มเติมด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๑๑ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. รอกการพิจารณาคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๑

มาตรา ๑๒

“มาตรา ๑๒ องคมนตรีต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ หรือสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง หรือข้าราชการเว้นแต่การเป็นข้าราชการในพระองค์ในตำแหน่งองคมนตรี และต้องไม่แสดงการฝักใฝ่ในพรรคการเมืองใด ๆ”

ความมุ่งหมาย

“กำหนดลักษณะต้องห้ามขององคมนตรี เว้นแต่การเป็นข้าราชการในพระองค์ในตำแหน่งองคมนตรี”

คำอธิบายประกอบ

“(๑) บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ เป็นครั้งแรก เป็นการกำหนดลักษณะต้องห้ามขององคมนตรี โดยการกำหนดให้องคมนตรีซึ่งเป็นคณะที่ปรึกษาขององค์พระมหากษัตริย์ต้องไม่ดำรงตำแหน่งในองค์กรทางการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงตำแหน่งต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ข้างต้น เพื่อให้องคมนตรีผู้นั้นต้องอยู่ภายใต้การสั่งการของผู้มีอำนาจสูงสุดในองค์กรที่ตนดำรงตำแหน่งอยู่ อันอาจก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่องคมนตรีได้ แต่การที่ไม่ห้ามองคมนตรีดำรงตำแหน่งในภาคธุรกิจนั้น เนื่องจากเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในการประกอบอาชีพ แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติองคมนตรีจะดำรงตำแหน่งใดนอกเหนือจากตำแหน่งองคมนตรีจะต้องขอพระบรมราชานุญาตจากองค์พระมหากษัตริย์เสียก่อน

(๒) คำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” หมายความถึงข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำด้วย เพื่อให้ครอบคลุมตำแหน่งข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ประเภทอื่นของรัฐทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ในปี ๒๕๖๐ ได้มีการกำหนดให้มีข้าราชการในพระองค์ขึ้นในสำนักพระราชวัง ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงได้เพิ่มความว่า “เว้นแต่การเป็นข้าราชการในพระองค์ในตำแหน่งองคมนตรี” เพื่อกำหนดข้อยกเว้นให้องคมนตรีเป็นข้าราชการในพระองค์ในตำแหน่งองคมนตรีได้

(๓) สาเหตุที่ไม่มีคำว่า “ตุลาการศาลปกครอง” เนื่องมาจากตุลาการศาลปกครองมีตำแหน่งเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่แล้ว ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้มีสถานะเป็นองค์กรอิสระ จึงต้องบัญญัติให้ชัดเจนว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่สามารถดำรงตำแหน่งองคมนตรีได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๒ เป็นดังนี้

“(๑) บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๒ เป็นครั้งแรก เป็นการกำหนดลักษณะต้องห้ามขององคมนตรี โดยการกำหนดให้องคมนตรีซึ่งเป็นคณะที่ปรึกษาขององค์พระมหากษัตริย์ต้องไม่ดำรงตำแหน่งในองค์กรทางการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงตำแหน่งต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ นั้น เพื่อมิให้องคมนตรีผู้นั้นต้องอยู่ภายใต้การสั่งการของผู้มีอำนาจสูงสุดในองค์กรที่ตนดำรงตำแหน่งอยู่ อันอาจก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่องคมนตรีได้

(๒) คำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” หมายความถึงข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำด้วย เพื่อให้ครอบคลุมตำแหน่งข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ประเภทอื่นของรัฐทั้งหมด เว้นแต่การเป็นข้าราชการในพระองค์ในตำแหน่งองคมนตรี

(๓) สาเหตุที่ไม่มีคำว่า “ตุลาการศาลปกครอง” เนื่องจากตุลาการศาลปกครองมีตำแหน่งเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่แล้ว ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้เป็นข้าราชการและไม่มีสถานะเป็นองค์กรอิสระ จึงต้องบัญญัติให้ชัดเจนว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่สามารถดำรงตำแหน่งองคมนตรีได้”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๑๒ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. แก้ไขเพิ่มเติมคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๒ เป็นดังนี้

“(๑) บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๒ เป็นครั้งแรก เป็นการกำหนดลักษณะต้องห้ามขององคมนตรี โดยการกำหนดให้องคมนตรีซึ่งเป็นคณะที่ปรึกษาขององค์พระมหากษัตริย์ต้องไม่ดำรงตำแหน่งในองค์กรทางการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงตำแหน่งต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ นั้น เพื่อมิให้องคมนตรีผู้นั้นต้องอยู่ภายใต้การสั่งการของผู้มีอำนาจสูงสุดในองค์กรที่ตนดำรงตำแหน่งอยู่ อันอาจก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่องคมนตรีได้

(๒) คำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” หมายความถึงข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำด้วย เพื่อให้ครอบคลุมตำแหน่งข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ประเภทอื่นของรัฐทั้งหมด เว้นแต่การเป็นข้าราชการในพระองค์ในตำแหน่งองคมนตรี

(๓) สาเหตุที่ไม่มีคำว่า “ตุลาการศาลปกครอง” เนื่องจากตุลาการศาลปกครองมีตำแหน่งเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่แล้ว ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้เป็นข้าราชการและไม่มีสถานะเป็นองค์กรอิสระ จึงต้องบัญญัติให้ชัดเจนว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่สามารถดำรงตำแหน่งองคมนตรีได้”

มาตรา ๑๓

“มาตรา ๑๓ ก่อนเข้ารับหน้าที่ องคมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

ความมุ่งหมาย

“กำหนดให้องคมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ ก่อนเข้ารับหน้าที่”

คำอธิบายประกอบ

“บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ เป็นครั้งแรก ที่ต้องมีการถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ก่อนเข้ารับหน้าที่ขององคมนตรี ซึ่งเป็นการกระทำเพื่อแสดงความจงรักภักดี แสดงปณิธานที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และแสดงความยึดมั่นที่จะปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การถวายสัตย์ปฏิญาณ หมายถึง การแสดงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ซึ่งทรงเป็นประมุขแห่งราชอาณาจักรไทยตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่ง องคมนตรี ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รัฐมนตรี ผู้พิพากษาและตุลาการ ต้องกระทำก่อนเข้ารับหน้าที่ การถวายสัตย์ปฏิญาณนี้ มีความแตกต่างจากการปฏิญาณตนตรงที่การถวายสัตย์ปฏิญาณต้องกระทำต่อหน้าพระพักตร์ขององค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นการเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายสัตย์ปฏิญาณ ในขณะที่การปฏิญาณตนเป็นการกระทำต่อหน้าพระบรมสาทิสลักษณ์ขององค์พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลกถือว่า การกระทำสัตย์ปฏิญาณสาบานตน ก่อนเข้ารับตำแหน่งที่สำคัญในการบริหารประเทศชาติ เช่น ตำแหน่งประธานาธิบดีหรือตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต้องทำ สำหรับประเทศไทยซึ่งมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นายกรัฐมนตรีหรือบุคคลต่างๆ ที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน รวมทั้งผู้พิพากษาและตุลาการ จะต้องกระทำสัตย์ปฏิญาณก่อนการเข้ารับหน้าที่เช่นกัน พิธีนี้เรียกว่า “การถวายสัตย์ปฏิญาณ”

ประเด็นการพิจารณา

นายภัทระ คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๓ โดยอธิบายให้ชัดเจนว่า การถวายสัตย์ปฏิญาณถือเป็นการประกาศให้สาธารณชนทราบว่าผู้ที่ถวายสัตย์ปฏิญาณจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิญาณในระดับสากล

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๓ โดยอธิบายให้ชัดเจนว่า การถวายสัตย์ปฏิญาณหมายถึง การแสดงความมุ่งมั่นและผูกพันตนที่จะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ด้วย

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า การถวายสัตย์ปฏิญาณอาจเป็นพิธีการที่สืบทอดมาจากพิธีโองการแข่งน้ำในอดีต

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ในการพิจารณาคดีของศาล ผู้ที่เบิกความต่อศาลจะต้องปฏิญาณหรือสาบานตนก่อนเบิกความเช่นกัน

นายวราห์ เห่งพุ่ม ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้ความหมายของคำว่า "ปฏิญาณ" หมายความว่า ให้คำมั่นสัญญาโดยมากมักเป็นไปตามแบบพิธี เช่น พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณของข้าราชการเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา และให้ความหมายของคำว่า “สาบาน” หมายความว่า กล่าวคำปฏิญาณโดยอ้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นพยาน

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า หากการปฏิญาณเป็นส่วนหนึ่งของคำว่า “สาบาน” ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๕ แล้ว ก็อาจใช้คำว่า “สาบาน” แทนคำว่า “ปฏิญาณ” ได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า การสาบานอาจเป็นการแสดงถึงความอ่อนแอของมนุษย์ที่ต้องสาบานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดังนั้น การใช้คำว่า “ปฏิญาณ” จึงมีความเหมาะสมกว่า การใช้คำว่า “สาบาน”

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ในการพิจารณาของศาล หากผู้ที่เบิกความต่อศาลเป็นประชาชนทั่วไปแล้ว ศาลจะให้ผู้นั้นสาบานตนก่อนที่จะเบิกความต่อศาล แต่ในกรณีที่ผู้เบิกความต่อศาลเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ศาลจะให้ผู้นั้นปฏิญาณตนก่อนที่จะเบิกความต่อศาล

ประธานกรรมการกล่าวว่า การสาบานเป็นการกล่าวปฏิญาณต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แต่การปฏิญาณจะเป็นการแสดงความมุ่งมั่นของตนเอง ดังนั้น มอบหมายให้คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญปรับปรุงเนื้อหาของคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๓ ตามประเด็นความเห็นของที่ประชุม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๑๓ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. รอการพิจารณาคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๓

มาตรา ๑๔

“มาตรา ๑๔ องคมนตรีพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก หรือมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง”

ความมุ่งหมาย

“กำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งขององคมนตรี”

คำอธิบายประกอบ

“บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ เป็นครั้งแรก เพื่อกำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งขององคมนตรีไว้ให้ชัดเจน”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๑๔ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. เห็นชอบคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๔ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕

“มาตรา ๑๕ การแต่งตั้งและการให้ข้าราชการในพระองค์พ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

การจัดระเบียบราชการและการบริหารงานบุคคลของราชการในพระองค์ ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกา”

ความมุ่งหมาย

“กำหนดให้การแต่งตั้งและการให้พ้นจากตำแหน่งของข้าราชการในพระองค์ รวมถึงการจัดระเบียบราชการและการบริหารงานบุคคลของราชการในพระองค์”

คำอธิบายประกอบ

“(๑) **วรรคหนึ่ง** บทบัญญัติลักษณะนี้ ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ เป็นครั้งแรก โดยกำหนดให้การแต่งตั้งและการให้ข้าราชการในพระองค์พ้นจากตำแหน่ง เป็นพระราชอำนาจเฉพาะของพระมหากษัตริย์

(๒) **วรรคสอง** บทบัญญัตินี้เป็นพระราชอำนาจเฉพาะของพระมหากษัตริย์ในการจัดระเบียบราชการและการบริหารงานบุคคล โดยให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมหลักการจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ เนื่องจากเดิมไม่มีการบัญญัติถึงรายละเอียดในการดำเนินการแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการในพระองค์ไว้ ทำให้ต้องบังคับตามกฎหมาย ข้าราชการพลเรือน ซึ่งเกิดปัญหาว่าไม่เป็นไปตามพระราชอัธยาศัยอย่างแท้จริง ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้เพิ่มความเป็นวรรคสองดังกล่าว

(๓) คำว่า “การจัดระเบียบราชการและการบริหารงานบุคคลของราชการในพระองค์” หมายความว่า รวมถึงการจัดการเรื่องการเงินและทรัพย์สินส่วนพระองค์ด้วย โดยการตั้งงบประมาณจะเป็นไปตามระบบงบประมาณปกติ แต่การใช้เงินและทรัพย์สินย่อมเป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

(๔) สำหรับองค์กรที่ทำหน้าที่ยกร่างพระราชกฤษฎีกาตามความในวรรคสองเป็นไปตามหลักการบัญญัติกฎหมายทั่วไป โดยไม่ต้องกำหนดระยะเวลาจัดทำพระราชกฤษฎีกาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาใดในบทเฉพาะกาล”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญร่างความในวรรคสองของมาตรา ๑๕ หลังจากที่รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ผ่านการลงประชามติใช่หรือไม่

พลเอก อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ กรรมการ กล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอาจยกร่างความในวรรคสองของมาตรา ๑๕ หลังจากที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการในพระองค์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับแล้ว

นายวราห์ เห่งพุ่ม ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณายกร่างความในวรรคสองของมาตรา ๑๕ ในการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นช่วงเวลาหลังจากที่รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ผ่านการลงประชามติแล้ว

ประธานกรรมการมอบหมายให้คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมคำอธิบายประกอบ (๒) โดยอธิบายให้ชัดเจนว่า การบัญญัติความในวรรคสองเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการในเรื่องการแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการในพระองค์ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๑๕ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทิกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข
๒. รอการพิจารณาคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๕

มาตรา ๑๖

“มาตรา ๑๖ ในเมื่อพระมหากษัตริย์จะไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือจะทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ด้วยเหตุใดก็ตาม จะทรงแต่งตั้งบุคคลหนึ่งหรือหลายคนเป็นคณะขึ้น ให้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์หรือไม่ก็ได้ และในกรณีที่ทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ”

ความมุ่งหมาย

“เพื่อรองรับพระราชอำนาจในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์”

คำอธิบายประกอบ

“บทบัญญัตินี้ได้บัญญัติเปลี่ยนแปลงไปจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ในอดีตที่เคยกำหนดไว้ตายตัวว่า ในกรณีพระมหากษัตริย์จะไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือจะทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ด้วยเหตุใดก็ตาม จะต้องทรงแต่งตั้งผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เสมอ แต่เนื่องจากในยุคปัจจุบันนี้การติดต่อสื่อสาร และการเดินทางมีความสะดวกรวดเร็ว และไม่มีปัญหาต่อการบริหารราชการแผ่นดิน การที่กำหนดให้ต้องมีการตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในทุกครั้งไปเช่นเดิมนั้น ย่อมไม่สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าของสังคมในปัจจุบัน ดังนั้น จึงได้ปรับปรุงบทบัญญัติใหม่ว่า “...จะทรงแต่งตั้งบุคคลหนึ่งหรือหลายคนเป็นคณะขึ้น ให้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์หรือไม่ก็ได้...” ซึ่งคำว่า “หรือไม่ก็ได้” หมายถึง การแต่งตั้งให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๖ เป็นดังนี้ “บทบัญญัตินี้ได้บัญญัติเปลี่ยนแปลงไปจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ในอดีตที่เคยกำหนดไว้ตายตัวว่า ในกรณีพระมหากษัตริย์จะไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือจะทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ด้วยเหตุใดก็ตาม จะต้องทรงแต่งตั้งผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เสมอ แต่เนื่องจากในยุคปัจจุบันนี้การติดต่อสื่อสาร และการเดินทางมีความสะดวกรวดเร็ว และไม่มีปัญหาต่อการบริหารราชการแผ่นดิน การที่กำหนดให้ต้องมีการตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในทุกครั้งไปเช่นเดิมนั้น ย่อมไม่สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าของสังคมในปัจจุบัน ดังนั้น จึงได้ปรับปรุงบทบัญญัติใหม่ให้การแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในกรณีนี้เป็นไปตามความจำเป็นตามพระราชอัธยาศัย”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๑๖ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทิกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข
๒. แก้ไขเพิ่มเติมคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๖ เป็นดังนี้

“บทบัญญัตินี้ได้บัญญัติเปลี่ยนแปลงไปจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ในอดีตที่เคยกำหนดไว้ตายตัวว่า ในกรณีพระมหากษัตริย์จะไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือจะทรงบริหาร

พระราชภาระไม่ได้ด้วยเหตุใดก็ตาม จะต้องทรงแต่งตั้งผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เสมอ แต่เนื่องจากในยุคปัจจุบันนี้การติดต่อสื่อสาร และการเดินทางมีความสะดวกรวดเร็ว และไม่มีปัญหาต่อการบริหารราชการแผ่นดิน การที่กำหนดให้ต้องมีการตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในทุกครั้งไปเช่นเดิมนั้น ย่อมไม่สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าของสังคมในปัจจุบัน ดังนั้น จึงได้ปรับปรุงบทบัญญัติใหม่ให้การแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในกรณีนี้เป็นไปตามความจำเป็นตามพระราชอัธยาศัย”

มาตรา ๑๗

“มาตรา ๑๗ ในกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๖ หรือในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่สามารถทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เพราะยังไม่ทรงบรรลุนิติภาวะหรือเพราะเหตุอื่น แต่ต่อมาคณะองคมนตรีพิจารณาเห็นว่ามีควมจำเป็นสมควรแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และไม่อาจกราบบังคมทูลทรงแต่งตั้งได้ทันการ ให้คณะองคมนตรีเสนอชื่อบุคคลคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นคณะ ตามลำดับที่โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม กำหนดไว้ก่อนแล้วให้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ แล้วแจ้งประธานรัฐสภาเพื่อประกาศในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ แต่งตั้งผู้นั้นเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์”

ความมุ่งหมาย

“กำหนดวิธีการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในกรณีที่มิได้มีการแต่งตั้งไว้แล้วเกิดกรณีจำเป็นที่จะต้องแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์”

คำอธิบายประกอบ

“บทบัญญัตินี้ ได้บัญญัติเปลี่ยนแปลงจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ ในอดีต ซึ่งเดิมมักจะกำหนดกรณี ที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไว้ ให้คณะองคมนตรีเสนอชื่อผู้ใดผู้หนึ่ง เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ อย่างไรก็ตามก็ดี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติหลักการใหม่โดยให้การเสนอชื่อผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์มีทั้งแบบบุคคลเดียว แบบหลายคน เป็นคณะ และต้องเป็นไปตามลำดับบัญชีรายชื่อที่ทรงกำหนดไว้ก่อนแล้วเท่านั้น ซึ่งความว่า “ตามลำดับที่โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมกำหนดไว้ก่อนแล้ว” หมายความว่า พระมหากษัตริย์จะทรงกำหนดบัญชีรายชื่อไว้ล่วงหน้า เมื่อมีเหตุที่คณะองคมนตรีจะเสนอชื่อบุคคลคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นคณะเพื่อเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จะต้องเป็นไปตามลำดับบัญชีรายชื่อที่ทรงกำหนดไว้ก่อนแล้วเท่านั้น”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่ ควรแก้ไขเพิ่มเติมคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๗ ให้ชัดเจนว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๗ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๕๖๐ ส่วนความว่า “และต้องเป็นไปตามลำดับบัญชีรายชื่อที่ทรงกำหนดไว้ก่อนแล้วเท่านั้น” ในคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๗ มีเนื้อหาไม่ถูกต้อง เนื่องจากมาตรา ๑๗ มิได้บัญญัติบังคับว่าต้องมีการกำหนดลำดับบัญชีรายชื่อผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๑๗ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. รอการพิจารณาคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๗

มาตรา ๑๘

“มาตรา ๑๘ ในระหว่างที่ไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๗ ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน

ในกรณีที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน

ในระหว่างที่ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามวรรคหนึ่ง หรือในระหว่างที่ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามวรรคสอง ประธานองคมนตรีจะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นประธานองคมนตรีมิได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้คณะองคมนตรีเลือกองคมนตรีคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่ประธานองคมนตรีเป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน”

ความมุ่งหมาย

“กำหนดให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์หรือทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในระหว่างที่ไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๗ หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้”

คำอธิบายประกอบ

“บทบัญญัติลักษณะนี้ ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๒ เป็นครั้งแรก โดยกำหนดให้มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราว ในกรณีที่ไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ที่แต่งตั้งขึ้นไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เพื่อมิให้เกิดปัญหาแก่การปฏิบัติหน้าที่ของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๑๘ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข
๒. เห็นชอบคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๘ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙

“มาตรา ๑๙ ก่อนเข้ารับหน้าที่ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ ต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมรัฐสภาด้วยถ้อยคำ ดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า ข้าพเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ (พระปรมาภิไธย) และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งเคยได้รับการแต่งตั้งและปฏิญาณตนมาแล้ว ไม่ต้องปฏิญาณตนอีก”

ความมุ่งหมาย

“กำหนดให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมรัฐสภา เว้นแต่เคยได้รับการแต่งตั้งและปฏิญาณตนมาแล้ว ไม่ต้องปฏิญาณตนอีก”

คำอธิบายประกอบ

“บทบัญญัติลักษณะนี้ ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก โดยให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมรัฐสภา เพื่อแสดงความจงรักภักดี และแสดงปณิธานที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน โดยกำหนดให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งเคยได้รับการแต่งตั้งและปฏิญาณตนมาแล้ว ไม่ต้องปฏิญาณตนอีก”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๙ ให้ชัดเจนว่าเป็นหลักการที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญบัญญัติเพิ่มขึ้นใหม่ นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่าคำปฏิญาณตนตามมาตรา ๑๙ บัญญัติถ้อยคำว่า “ข้าพเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ (พระปรมาภิไธย)” แต่ในคำถวายสัตย์ปฏิญาณโดยทั่วไปอาจจะไม่มีถ้อยคำดังกล่าว

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า มาตรา ๑๙๑ ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้ผู้พิพากษาและตุลาการต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำว่า “ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) จะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธย” ส่วนมาตรา ๑๖๑ ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำว่า “ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์” เช่นกัน

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า มาตรา ๑๓ บัญญัติให้องคมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำว่า “ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์”

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญกำหนดให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และองคมนตรีต้องปฏิญาณตนว่าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์โดยระบุพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นการปฏิญาณโดยเฉพาะเจาะจงต่อพระมหากษัตริย์พระองค์นั้นเท่านั้น ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่จะปฏิญาณตนว่าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ในสถานะสถาบันพระมหากษัตริย์เท่านั้นโดยไม่ระบุพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ ซึ่งหมายความว่าผู้นั้นจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ไม่ว่าพระองค์ใดก็ตาม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๑๙ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณาบันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. รอการพิจารณาคำอธิบายประกอบของมาตรา ๑๙

มาตรา ๒๐

“มาตรา ๒๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๑ การสืบราชสมบัติให้เป็นไปโดยนัยแห่งกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

การแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ เมื่อมีพระราชดำริประการใดให้คณะองคมนตรีจัดทำร่างกฎมณเฑียรบาลแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณเฑียรบาลเดิมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อมีพระราชวินิจฉัย

เมื่อทรงเห็นชอบและทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ให้ประธานองคมนตรีดำเนินการแจ้งประธานรัฐสภา เพื่อให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้รัฐสภาทราบ และให้ประธานรัฐสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้”

ความมุ่งหมาย

“เพื่อให้การสืบราชสมบัติ เป็นไปตามกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ และกำหนดให้การแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะ”

คำอธิบายประกอบ

“(๑) **วรรคหนึ่ง** บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ เป็นครั้งแรก เพื่อกำหนดให้การสืบราชสมบัติเป็นไปตามกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ ซึ่งการสืบราชสมบัติภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองไทย จะต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ โดยใช้ประกอบกับกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ดังนั้น จึงได้ใช้คำว่า “...โดยนัยแห่งกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์...” เนื่องจากกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ นั้น เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงการปกครองประเทศในสมัยก่อน ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไป การนำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้ในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องอาศัยการเทียบเคียง

(๒) **วรรคสอง** บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ เป็นครั้งแรก กำหนดให้การแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ ซึ่งมีการกำหนดวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งจะแตกต่างกับการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอื่น ๆ เมื่อพระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชดำริประการใด ให้คณะองคมนตรีจัดทำร่างกฎมณเฑียรบาลขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อมีพระราชวินิจฉัย และหากพระมหากษัตริย์ทรงเห็นชอบ ให้กฎมณเฑียรบาลดังกล่าวมีผลใช้บังคับได้โดยไม่ต้องผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา แต่ให้ประธานองคมนตรีดำเนินการแจ้งประธานรัฐสภา เพื่อให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้รัฐสภาทราบต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญ ควรแก้ไขปรับปรุงความมุ่งหมายของมาตรานี้ว่าเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ในการสืบราชสมบัติ และวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ ส่วนความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญในมาตราอื่น ๆ คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญควรแก้ไขปรับปรุงให้เป็นไปในลักษณะเดียวกับความมุ่งหมายของมาตรานี้ นอกจากนี้ ควรแก้ไขปรับปรุงคำอธิบายประกอบใน (๑) โดยมีสาระสำคัญว่า เพื่อกำหนดให้การสืบราชสมบัติเป็นไปตามนัยแห่งกฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ซึ่งการใช้คำว่า “โดยนัยแห่งกฎมณเฑียรบาล” หมายความว่า การนำหลักการสำคัญที่กำหนดไว้ในกฎมณเฑียรบาลมาใช้เท่านั้น ส่วนพระอิสริยยศที่กำหนดไว้ในกฎมณเฑียรบาลนั้นจะต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับพระอิสริยยศที่มีอยู่ในปัจจุบัน

นางสาววลัยพร ภารา เลขานุการอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญจะแก้ไขปรับปรุงความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบในมาตรานี้ตามความเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าว

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมคำอธิบายประกอบใน (๒) เป็นดังนี้ “วรรคสอง บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ เป็นครั้งแรก กำหนดให้การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายด้วยการสืบราชสันตติวงศ์เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ ซึ่งมีการกำหนดวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งจะแตกต่างกับการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอื่น ๆ กล่าวคือ เมื่อพระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชดำริประการใด ให้คณะกรรมการจัดทำร่างกฎหมายขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อมีพระราชวินิจฉัย และหากพระมหากษัตริย์ทรงเห็นชอบให้กฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับได้โดยไม่ต้องผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา แต่ให้ประธานองคมนตรีดำเนินการแจ้งประธานรัฐสภาเพื่อให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้รัฐสภาทราบต่อไป”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. รอการพิจารณาความมุ่งหมายของมาตรา ๒๐
๒. รอการพิจารณาคำอธิบายประกอบของมาตรา ๒๐

มาตรา ๒๑

“มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ราชบัลลังก์หากว่างลงและเป็นกรณีที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งพระราชทายาทไว้ตามกฎหมายแต่สวรรคตด้วยวิธีการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๕๖๗ แล้ว ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบ และให้ประธานรัฐสภาเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อรับทราบ และให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์พระรัชทายาทขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศให้ประชาชนทราบ

ในกรณีที่ราชบัลลังก์หากว่างลงและเป็นกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งพระราชทายาทไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระนามผู้สืบราชสันตติวงศ์ตามมาตรา ๒๐ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อรัฐสภาเพื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบ ในการนี้ จะเสนอพระนามพระราชธิดาก็ได้ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศให้ประชาชนทราบ”

ความมุ่งหมาย

“เพื่อกำหนดขั้นตอนการอัญเชิญองค์พระรัชทายาทในกรณีที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งพระราชทายาทไว้ หรือการอัญเชิญองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ในกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งพระราชทายาทไว้ ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ในกรณีที่ราชบัลลังก์ว่างลง”

คำอธิบายประกอบ

“บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๒ เป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นการกำหนดขั้นตอนการอัญเชิญองค์พระรัชทายาทหรือองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ ดังนี้

(๑) ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งพระราชทายาทไว้ ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบ และให้ประธานรัฐสภาเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อรับทราบ และให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์พระรัชทายาทขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศให้ประชาชนทราบ

(๒) ในกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งพระราชทายาทไว้ ให้คณะองคมนตรีเสนอพระนามผู้สืบราชสันตติวงศ์ซึ่งจะเสนอพระนามพระราชธิดาก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามนัยแห่งกฎหมายเทียบบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ โดยเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อรัฐสภา เพื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบ และให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศให้ประชาชนทราบ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำอธิบายประกอบในย่อหน้าที่หนึ่ง ความว่า “บทบัญญัติลักษณะนี้เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ เป็นครั้งแรก” อาจไม่ถูกต้อง และสอบถามว่า บทบัญญัติมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๑๗ กำหนดไว้อย่างไร

นางสาววลัยพร ภารา เลขานุการอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๑๗ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ราชบัลลังก์หากว่างลง ให้คณะองคมนตรีเสนอพระนามผู้สืบราชสันตติวงศ์ตามกฎหมายเทียบบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศเพื่อให้ประชาชนทราบ”

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติลักษณะเดียวกับมาตรานี้ได้บัญญัติไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญ ๒๕๓๔ คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญควรแก้ไขปรับปรุงคำอธิบายประกอบมาตรานี้ให้ถูกต้อง

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง สอบถามว่า รัฐธรรมนูญฉบับหลังจากรัฐธรรมนูญ ๒๔๙๒ ไม่ได้กำหนดเรื่องการบรรลุนิติภาวะของพระมหากษัตริย์ไว้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องการบรรลุนิติภาวะของพระมหากษัตริย์ได้มีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๔๙๒ เพราะหลังจากปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการบรรลุนิติภาวะของพระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ หากมีปัญหาเกี่ยวกับการบรรลุนิติภาวะของพระมหากษัตริย์อาจต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๔๙๒ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

นายภัทระ คำพิทักษ์ กรรมการ สอบถามว่า เหตุใดความในส่วนต้นของมาตรานี้จึงใช้ความว่า “ในกรณีที่ราชบัลลังก์หากว่างลง”

ประธานกรรมการกล่าวว่า การว่างลงของราชบัลลังก์เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นเรื่องสูง จึงต้องใช้ถ้อยคำในทำนองสมมติว่า “ในกรณีที่ราชบัลลังก์หากว่างลง”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า เกร็ดความรู้และที่ไปที่มาของการใช้ถ้อยคำในบทบัญญัติต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญเป็นเรื่องที่น่าสนใจและควรกำหนดไว้ในคำอธิบายประกอบด้วย

นายวราห์ แห่งพุ่ม ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า รัฐธรรมนูญ ๒๔๙๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับเดียวที่ใช้ความว่า “ในกรณีที่ราชบัลลังก์ว่างลง”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๒๑ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณาบันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข
๒. รอการพิจารณาคำอธิบายประกอบของมาตรา ๒๑

มาตรา ๒๒

“มาตรา ๒๒ ในระหว่างที่ยังไม่มีประกาศอัญเชิญองค์พระรัชทายาทหรือองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ตามมาตรา ๒๑ ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน แต่ในกรณีที่ราชบัลลังก์หากว่างลงในระหว่างที่ได้แต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไว้ตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ หรือระหว่างเวลาที่ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้น ๆ แล้วแต่กรณี เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อไป ทั้งนี้ จนกว่าจะได้ประกาศอัญเชิญองค์พระรัชทายาทหรือองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์

ในกรณีที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งไว้และเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อไปตามวรรคหนึ่ง ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน

ในกรณีที่ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามวรรคหนึ่ง หรือทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวตามวรรคสอง ให้นำมาตรา ๑๘ วรรคสาม มาใช้บังคับ”

ความมุ่งหมาย

“กำหนดผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวในระหว่างที่ราชบัลลังก์ว่างลง จนกว่าจะได้ประกาศอัญเชิญองค์พระรัชทายาทหรือองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์”

คำอธิบายประกอบ

“(๑) บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ เป็นครั้งแรก โดยบัญญัติขึ้นเพื่อรับรองความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(๒) **วรรคหนึ่งและวรรคสอง** การแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวในระหว่างที่ราชบัลลังก์ว่างลง มีหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. กรณีที่ไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และยังไม่มีการประกาศอัญเชิญองค์พระรัชทายาทหรือองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไปพลางก่อน

๒. กรณีที่ได้แต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไว้แล้วก่อนที่ราชบัลลังก์จะว่างลง ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้น เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อไป แต่ถ้าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้น ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน

(๓) **วรรคสาม** กำหนดให้ประธานองคมนตรีที่เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวนั้น จะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นประธานองคมนตรีไม่ได้ ในกรณีนี้ ให้คณะองคมนตรีเลือกองคมนตรีอื่นขึ้นทำหน้าที่ประธานองคมนตรีเป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบความมุ่งหมายของมาตรา ๒๒ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. เห็นชอบคำอธิบายประกอบของมาตรา ๒๒ ตามที่คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญเสนอ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓

“มาตรา ๒๓ ในกรณีที่คณะองคมนตรีจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๒๑ วรรคสอง หรือประธานองคมนตรีจะต้องเป็นหรือทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือมาตรา ๒๒ วรรคสอง และอยู่ในระหว่างที่ไม่มีประธานองคมนตรี หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้คณะองคมนตรีที่เหลืออยู่เลือกองคมนตรีคนหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ประธานองคมนตรี หรือเป็นหรือทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือตามมาตรา ๒๒ วรรคสอง แล้วแต่กรณี”

ความมุ่งหมาย

“เพื่อรับรองความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะองคมนตรี โดยให้คณะองคมนตรีที่เหลืออยู่เลือกองคมนตรีคนหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ประธานองคมนตรี หรือเป็นหรือทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์”

คำอธิบายประกอบ

“บทบัญญัติลักษณะนี้ เป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ เป็นครั้งแรก โดยได้บัญญัติขึ้นเพื่อรับรองความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ขององคมนตรี”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการมอบหมายให้คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขความมุ่งหมายของมาตรานี้โดยมีสาระสำคัญว่าเป็นการกำหนดวิธีปฏิบัติกรณีที่ไม่มีผู้ทำหน้าที่ประธานองคมนตรี ส่วนคำอธิบายประกอบควรแก้ไขปรับปรุงโดยอธิบายให้เห็นว่าผู้ใดบ้างที่จะมาทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และประธานองคมนตรี

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. รอการพิจารณาความมุ่งหมายของมาตรา ๒๓

๒. รอการพิจารณาคำอธิบายประกอบของมาตรา ๒๓

มาตรา ๒๔

“มาตรา ๒๔ การถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายพระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กระทำต่อพระราชทายาทซึ่งทรงบรรลุนิติภาวะแล้วหรือต่อผู้แทนพระองค์ก็ได้

ในระหว่างที่ยังมิได้ถวายสัตย์ปฏิญาณตามวรรคหนึ่ง จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ผู้ซึ่งต้องถวายสัตย์ปฏิญาณปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนก็ได้”

ความมุ่งหมาย

“พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ซึ่งต้องถวายสัตย์ปฏิญาณ สามารถถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระราชทายาทซึ่งทรงบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือต่อผู้แทนพระองค์ก็ได้ ทั้งนี้ พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ที่ยังมิได้ถวายสัตย์ปฏิญาณ สามารถปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนก็ได้ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเกิดความต่อเนื่องและเป็นไปด้วยความราบรื่น”

คำอธิบายประกอบ

“(๑) วรรคหนึ่ง เป็นหลักการที่นำมาจากมาตรา ๑๙ วรรคหก ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘ เนื่องจากการตรากฎหมายกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ เข้าถวายสัตย์ปฏิญาณมากขึ้น โดยพระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าฯ ให้ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อผู้แทนพระองค์ได้ และให้ถือว่าการถวายสัตย์นั้น เป็นการถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ที่ได้กระทำต่อหน้าผู้แทนพระองค์

(๒) วรรคสอง บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นข้อยกเว้นให้ผู้ที่ยังมิได้ถวายสัตย์ปฏิญาณสามารถปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนได้ ซึ่งเป็นพระราชอำนาจและเป็นพระมหากฤษฎาธิคุณของพระมหากษัตริย์ที่จะโปรดเกล้าฯ ให้ทำหน้าที่ก่อนได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการมอบหมายให้คณะอนุกรรมการตรวจพิจารณابันทึกเจตนารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขความมุ่งหมายของมาตรานี้ว่าเป็นการกำหนดวิธีการถวายสัตย์ปฏิญาณ ส่วนคำอธิบายใน (๒) ควรแก้ไขปรับปรุงโดยมีสาระสำคัญว่า กรณีที่ผู้ซึ่งต้องถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนปฏิบัติหน้าที่หากยังมิได้ถวายสัตย์ปฏิญาณทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้จึงอาจทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ได้ จึงกำหนดข้อยกเว้นให้พระมหากษัตริย์โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนได้ในระหว่างที่ยังมิได้ถวายสัตย์ปฏิญาณ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. รอการพิจารณาความมุ่งหมายของมาตรา ๒๔
๒. รอการพิจารณาคำอธิบายประกอบของมาตรา ๒๔

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพฤหัสบดี ที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและ
กล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๑๕ นาฬิกา

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นายสกันธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรชำนาญการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมมาธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์